

A 150 éves Budapest és a prostitúció, régi és új botrányaival, tragédiáival

150-year-old Budapest and prostitution, with its old and new scandals and tragedies

dr. Forrai Judit DSc

Semmelweis Egyetem, WJLF

forraijud@gmail.com

Initially submitted March 16, 2023; accepted for publication April 11, 2023

Absztrakt:

For thousands of years, the glitzy, proud, flashy, glamorous inner city has been an essential part of the cities that developed on commercial hubs, and there is a hidden face at the back, where poverty, crime, violence and prostitution exist in the service layer of the glitzy city. This phenomenon is found in every big city. In this paper, we will examine to what extent prostitution was and became a part of Budapest's life in the first 150 years, whether the city's organizing and directing will bring any change in the organised but secret, mostly nightlife from the beginning, and if so, in what way, how did the roles, problems, networks and methods of nightlife participants evolve, what demands were made by nightlife consumers and at what price could the service providers meet them (or did the service providers shape tastes and expectations in this area)?

Kulcsszavak: Budapest, 150 éves jubileum, prostitúció, éjszakai élet

Keywords: Budapest, 150th anniversary, prostitution, nightlife

A három városból kinőtt Budapest nagyvárossá válása általános és egyedi vonásokat is mutat. Általánosak azok a vonásai, amelyek jellemzőek valamennyi nagyvárosra, mind terület és városszerkezet, építészet, út- és csatornahálózat tekintetében, mind intézményi felépítésben, nem utolsósorban a városi népesség számának hirtelen növekedésében, valamint összetételében (az építkezések miatti férfi túlsúly, gyári munkásréteg, korosztályt tekintve a mobil fiatalok túlsúlya), és természetesen a városi élet szokásaiban is merőben különbözött a vidéktől.

Érdekes része Budapest történetének az az átmeneti időszaka, amelyben az ország a feudális rendszerből a forradalom és a szabadságharc után a polgárosodás útjára lépett, amely nemcsak társadalomszerkezetileg, gazdaságilag, hanem szexuális szokásokban is eltérő volt az előző időszakhoz képest.

A nagyvárosban kialakulnak olyan közösségi színterek és elfoglaltságok, amelyek a kis településeken, falukban nem, vagy teljesen más formákban fordulnak elő, s ez leginkább a szórakozásra, a szabadidő eltöltésére vonatkozik.

A kereskedelmi csomópontokon kifejlődő nagyvárosoknak elengedhetetlen része évezredek óta a fényes, büszke, mutatós, pompás belváros és van a hátsó, takarni való rejtett arca, ahol a fényes város kiszolgáló rétegében a szegénység, a bűnözés, az erőszak és prostitúció létezik. Ez a jelenség minden nagyvárosban megtalálható. Jelen írásunkban azt vizsgáljuk, hogy az első 150 évben mennyiben volt és lett része Budapest életének a prostitúció, hozott-e valamilyen változást a szervezett, de titkos, többnyire éjszakai életben a kezdetektől a város szervező-rendező akarata, és ha igen miben, hogyan alakultak az éjszakai életben résztvevők szerepkörei, problematikája, hálózata, módszerei, milyen igények léptek

<http://www.kaleidoscopehistory.hu>

dr. Forrai Judit D.Sc.

fel a éjszakai élet fogyasztóitól, s azt milyen áron tudták teljesíteni a szolgáltatók (vagy netán a szolgáltatók formálták-e az ízlést és elvárást e területen).

Nyomon követjük a prostitúción keresztül társadalom minden gazdasági változását, valamint a népességrobbanást, a hirtelen kialakuló új nagyvárosi csomópontok hatását, tömeges elszegényedést, a szórakoztatóipar gyors növekedését, az erotika és a szexipar megjelenését különböző kommunikációs csatornákon, végül a prostitúciós ipar belső szerkezetének átalakulását.

Ez az iparág piacorientált, nagyon érzékenyen reagál az igényekre, valamint az indukcióra, amely megköveteli, hogy mindig valamilyen újdonságot kínáljon a felhasználóknak/ügyfeleknek. Ennek a piacnak az ellátása, kezelése folyamatos figyelmet és a fenntartók szigorú ellenőrzését igényli, az egyik legjobban jövedelmező feketekereskedelem része, állandóan törvénybe ütközik, általában morálisan elítélt intézményrendszer, megbélyegzett un. piszkos üzletág, mégis minden rendszert túlél és virágzik.

A menedzsment azonban mindig új lehetőségeket keres, egyre szélesebb vásárló réteget bevonva az üzletbe a magasabb profit és az egyre hatalmasodó saját maffia-rendszer ellátására. Végig kísérhetjük a szexipar folyamatos, agresszív terjedését, amelyen lenyomatot hagyott a szexuális forradalom, az információs robbanás, a globalitás és a pénzvilág hatalmának átrendeződése. Ma már bárki számára elérhető a pornó a maga folyamatosan terjeszkedő piacszerzésével, a vásárlói igények erőszakos és állandó felkeltésével az új és újabb ügyfeleket a szexuális irányzatok sokszínűségére ösztönözve. Ez hatalmas kereskedelmi üzletággá vált, összhangban a mesterségesen kialakított testképalkotó és szexuális divatmódszerekkel. Strukturális változások és mobilitási minták jelentek meg Magyarországon is követve a nemzetközi mintákat: szexuális forradalom, digitális információrobbanás, a pénzvilág mindent felülíró hatalma, az alvilág beépülése a társadalomba, hatalmas piac működtetése és a gyermekprostitúció előretörése a pornóiparral együtt. Ezeket a változásokat követjük és mutatjuk be, Budapest 150 évének tükrében.

Budapest öröksége, az alvilág és a politika

Az 1848-as forradalom és szabadságharc utáni pest-budai városi életre a Haynau-féle bosszú, a szigorú katonai felügyelet, önkényuralmi rend és komoly kiépített spicli-hálózat volt jellemző a rebellió teljes megtorlására, ugyanakkor a mély szegénység, titkos, bújdokló élet, gyülekezési tilalom jellemezte a városiakok mindennapi életét. Sok öröme, összejövetelekre nem volt mód. Nem lehetett tudni ki, mikor, mit jelent a katonai kémhálózatnak, de mindenütt ott volt, és az osztrák hatalom erős kézzel sújtott le minden esetben. Csupán a szexuális megnyilvánulás társadalmi formáját, a prostitúciót (mint az egyéni szabadságvágy egyik formáját) nem üldözték. Vagyis a prostitúció a társadalmi feszültségek oldására is látszólag alkalmas volt.

Ugyanakkor a megnövekedett város élelmezési ellátásának igénye egyre csak nőtt. Hetivásárok vonzották a szerb sertés-kereskedőket, a bolgár lócsiszárokat, a galíciai borkereskedőket, a nürnbergi posztósokat, a török birkakereskedőket, a krakkói gyapjúkereskedőket, akik a sikeres szállítás és üzlet után vastag pénztárcával estéknént betértek mulatni az akkor egymás után nyíló, erre az igényre nyitó „furcsa” kávéházakba. A Mátyás Király, Fehér Hajó, Két Pisztol, Hét Választó Fejedeleme kávéházakban¹ a vásárok idején éjjel-nappal szólt a zene. A külön szobákban nasi-vasi, fáraó, makaó játék mellett

¹ Bevilaqua Borsody Béla -Mazsary Béla: Pest-Budai kávéházak II. (Kávé és kávésmesterség 1535-1935.) 1935.
<http://www.kaleidoscopehistory.hu>

szedték el a pénzt az idegenektől Pest híres hamiskártyásai², bár gyakran pórul jártak, mert az idegenek közül nem egy akadt, aki ugyan tehetséges hamisjátékosként kifosztotta „pesti sipistákat” is, akiket akkortájt „kozákoknak”³ hívtak. Ilyen mulatóhelyeken az ital, a billiárd, hamiskártyások mellett a prostitúció is szabadon virágzott, mert a prostitúció, mint „afféle politikamentes” férfiaknak szóló szórakozás természetes része volt akkor is a városi létnek, szinte egyetlen terület, ahol zajlott az „élet.” Az igény egyre nőtt, egyre több mulatóhely nyílt meg.

Az első modernnek számító, nagyszabású mulatóhelyiség a város határán épült, a mai Vígszínház helyén a Tüköry testvérek megrendelésére az un. Tüköry gátnál⁴, melyet az 1838-as nagy árvíz után építettek. A szomszédban volt a sörfőzdéjük.

Z EGYKORI TÜKÖRY-FELE SERFŐZŐ CÉH ÉPÜLETEI A KATONA
JÓZSEF ÉS A POZSONYI ÚT SARKÁN

1. ábra Tüköry-féle serfőző. Angyalföldi Helytörténeti Gyűjtemény (CC BY-NC-SA)

Különleges és elegáns igazi mulatóhely volt, hogy ne Bécsbe járjanak az urak és a vastagpénztárcájú kereskedők, hanem Pesten költsék el a pénzüket. Ez a mulató, a Neue Welt (Új Világ) 1861-ben készült el, és közel 500 fő befogadására volt alkalmas.

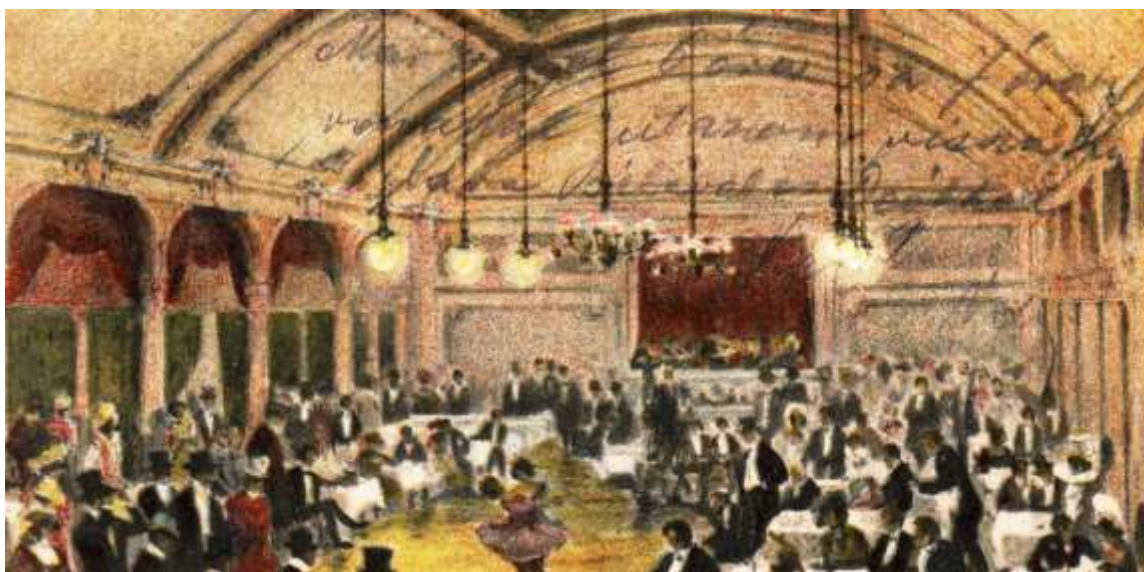
A budapesti prostitúciós ipar kezdetben elszórtan jelent meg, majd egy hálózatként, szinte családi vállalkozásként vált a főváros szerves részévé. A Neue Welt mulatóban pecsételődött meg a további budapesti éjszakai élet, illetve a megújult Erkölcserendészet első, de botrányos korszaka a Bach korszak után.

² Tábori Kornél: A kártyázó Budapest. Hazard és hamis játékosok. Nagyharang Kiadó, Budapest, 1912.

³ Zolnay Vilmos: Hamiskártyások nyelve, Toronyay Károly: A rablóknak, tolvajoknak és kozákoknak beszédeik. Pest, 1862. 62. szám. 17-85

⁴ Farkaslaky Erzsébet - Ráday Mihály (szerk.): Adalékok a Lipótváros történetéhez 2. Budapest, 1988. 3.; Szántó András: Kertvendéglő a körengetegben. Budapest, 2015. (38. évfolyam) 7. szám; Márkus Mária: A Lipótváros utcahálózatának kialakulása és fejlődése. Értekezések. Földrajzi értesítő, 1956

Tüköry alkalmazott tánckart, tánctanárokat, alvilági alakokat, és nagy mennyiségben biztosította a szeszitalokat. A nők teljesen meztelenül táncoltak egy kalapban és kesztyűben, hogy aztán az asztaloknál a tánc után mégis legyen mit levenniük. Döbbenetes világ tárult az elé, aki akkor ebbe a mulatóba lépett be. Egyéb nagy tánchelyiségekben, az ún. Saal-okban álarcos bálokat is rendeztek, hogy grófnék és nagypolgári asszonyok is részt tudjanak venni az „előkelő” bálokon, ahová álarc alatt elmentek a kalandkereső előkelő asszonyok és ismert, jó nevű urak, hiszen szabadon, bár álarcban itt adtak titkos találkozót. Hogy milyen helyek voltak ezek a látszaton kívül, az éjszakai életben előforduló lezárlásokkal, visszaigazolódott amikor az Anker Saal (a mai Operaház helyén) évtizedekkel később lebontották, és pincéjében korabeli híradások szerint sok csontvázat találtak.

2. ábra táncterem

De nem csak ez a mulató volt a „fertő” és az alvilág egyetlen találkozóhelye, hanem a fürdők a budai oldalon; az előkelőbbek a Lukács-fürdőbe jártak és a Császár fürdőbe, ahol nagy táncmulatságok voltak. A Rácz-fürdőben rendezték be nemcsak Pest, tán egész Európa megbotránkozására az első társas „uszodát”, ahol férfiak és nők vegyesen fürödtek.

A Kerepesi-úton, a mai Rákóczi-út helyén, amelyik sivár, piszkos utca volt, átlagban földszintes házakkal, rengeteg csárda, lebuji állt, ahol kupecsek, hajcsárok, csiszárok mulattak, „népzenészek,” német schrammli, szerb zenészek muzsikája mellett a Balkánról idecsődült züllött „fehérréppel.” A nagy mulatóhelyeket, tánchelyiségeket a Király-utcában nyitották. Pesten három nő tartotta kezében a prostitúciót. A mulatóhelyeken-bordélyházakban könnyen eljárt mindenkinek a szája, „E három asszony ügynökei behálózták az egész országot, és nemcsak aljas üzletük számára szerezték a friss portékát, de igen kitűnő „hírszerző” szolgálatot is teljesítettek. Sokkal több speciális információt adtak Josef Prottmann von Ostenegg bárónak a „tigris szelídségű”⁵ budapesti rendőrkapitánynak az ország titkos mozgalmairól, mint a vidék nagyszámú titkosrendőrei, spiclijei és besugói”⁶

Női besugóként-spicliként⁷ elárulták a magyar hazafiakat, cserébe Prottman és helyettesei Krausz és Worafka rendőrtanácsosok bőkezű engedélyeivel megtúrt házakat tarthattak fenn,

⁵ Tóth Kálmán: Az én 1861-iki karácsonyom. In: rka-firkák. Aigner. 1877. 21-22.

⁶ 8 Órai Újság, 1934.01. 18. 11.

⁷ Deák Ágnes: Államrendőrség Magyarországon, 1849-1867. Akadémiai doktori értekezés. Budapest, 2013.

<http://www.kaleidoscopehistory.hu>

és bonyolították a nemzetközi lánykereskedést. Luft Rézi - Preisachné Grünberger Teréz például Palóczy László⁸ rejtekhelyét árulta el, Madame Práger és társa a Török Nő néven működő Grossmanné pedig Pulszky Ferencné⁹ emigrációból visszatérte utáni tartózkodási helyéről adott pontos információt.

Az éjszakai életben gyakran megforduló ifjú ügyvéd, Thaisz Elek mulatós ember volt. Üzleti meggondolásból, kliensek szerzéséért és nem tagadott magánszorgalomból is eljárógatott a jó magyar hazafiak komoly összejöveteleire is, esténként nyakába vette a várost és bejárta a kávéházakat, tánchelyiségeket, kártyabaroványokat. Nem játszott, nem dorbézolt, de szívesen megivott egy-egy pohár bort, összeismerkedett lányokkal, táncmesterekkel, népzenezőkkel, a Pesten akkor hemzsegő kétes alakokkal, érdekelte őt ez az élet, sok mindent megtudott ezeken a helyeken és az itt szerzett ismeretségek nagyban fellendítették ügyvédi irodáját is.

Egymás után alakultak az úgynevezett "tánciskolák": pl. a Károly-kaszárnyában az "Ámor-terem", a Király utcában a "Flóra-teremben", stb. Ezeket a lokálokat a régi kávéház-tulajdonosok rendezték be, egy táncmestert, egy zongoristát és egy előtáncost foglalkoztattak. A táncosnők maguktól jöttek, nem kellett felhajtani őket. Ünnepeken varrónők és szobalányok is felkeresték ezeket a lokálokat kisebb kalandok reményében. Természetesen itt voltak a leánykereskedők ügynökei is, akik gyakran "egészen friss árut" találtak. Mayer Brick az alvilág ismert alakja itt is beszédte az un. tőzsdeadót.¹⁰

A Neue Welt mulatóhelyet-tánciskolát Linzer Antal (Tóni) vezette, amely kitűnően ment. Sok vendéget vonzott Reich Fanni, Linzer gyönyörűségesen szép felesége és testvére Reich Mari, Brick Mayer „főgenszter” ifjú felesége. Tóni és üzletvezetője Brick Mayer nagyszerűen értettek ahhoz, hogy idecsalogassák nemcsak Pest, de Bécs és a Balkán mulatni vágyó lumpjait. Thaisz szinte minden este ellátogatott oda. Nagyon összebarátkozott Linzer feleségével, a szép Reich Fanni asszony kiöntötte ilyenkor Thaisz Elek előtt a szívét. Elmondta, hogy milyen rettenetes nyomorúságtól váltotta meg őket hűgával Linzer Tóni és Brick Mayer, amikor elvették őket feleségül. Igaz, hogy előzőleg el akarták őket adni Luft Rézi kereskedésébe, de mégis csak megváltás volt ez számukra. Ez tette lehetővé, hogy ápolhatták, gondozhatták beteg édesanyjukat és ez mentette meg őket attól, hogy ne zülljenek el.

Közkézen forgott Splényi¹¹ báró levele, aki Törökországba emigrált a világosi fegyverletétel után, Konstantinápolyból írta, hogy a török mulatóhelyek, kikötők kocsmák tele vannak magyar lányokkal. Rettenetes sorsuk volt ezeknek a nőknek, akik 25—30 éves korukra teljesen elhasználódva, „elvénuelve” kórházakba jutottak, s végül elpusztultak. Mindegyik azokat átkozta, akik őket elcsábították, megrontották, eladták és e nevek között majdnem mindig Luft Rézi, Madame Prager, és a Török Nő, valamint Linzer Tóni és Brick Mayer neve szerepelt. Berzenczey László¹², aki ugyancsak Kossuth Lajossal emigrált Törökországba,

⁸ Pálóczy László (1783-1861) liberális reformpolitikus Borsod vármegye országgyűlési követe, először halálra ítélték, majd börtönbüntetését töltötte. 1861-ben ismét országgyűlési képviselő lett.

⁹ Pulszky Ferencné, Walter Teréz (1819-1866): író. nagy műveltségű nő volt, amikor férje a szabadságharc miatt emigrációba kényszerült, vele utazott Londonba és Amerikába. Magyarország érdekében jelentős sajtótevékenységet fejtett ki, írt és fordított az angol lapokba.

¹⁰ Kemény Gyula: Hungara. 1903.

¹¹ Splényi Lajos, báró (Pest, 1817, szept. 27. – Konstantinápoly, 1860. jan. 13.): honvéd, huszár ezredes. Guyon Richard honvéd tábornok sógora, radikális nézeteket valló politikus. 1848. dec.-től 1849. ápr.-ig a m. kormány turini követe, 1849. máj.-tól konstantinápolyi megbízott. Törökországba emigrált.

¹² Berzenczey László (1820-1884) politikus, az [1848-49-es szabadságharcban](#) kormánybiztos, utazó, őshazakutató.

majd Amerikába s onnan Indiába, több levelet írt pesti barátainak, hogy Indiának legförtelmesebb bűntanyáin találkozott magyar lányokkal, akiket ártatlanul, fiatal korukban csábította el az imént említett bűnszövetkezet valamelyik ügynöke és adtak el keleti leánykereskedőknek. Hunfalvy és Magyar László (kalandor, afrikai felfedező, később Bihe alkirálya)¹³ levelezésében is említi Kubában és Dél-Amerikában is talált magyar lányokat. Ugyanakkor a hamburgi kikötőkocsmák a st.pauli, és altonai lebujokba is számos magyar lányt szállítottak folyamatosan Pest-Budáról, ahol kiépült a leánykereskedelmi központ. Nemzetközi bűnszövetkezetek Pestre hozták „zsákmányukat” és innen szervezték meg az értékesítést. Pest lett a nemzetközi leánykereskedelem központja. Ideözönltek a konstantinápolyi, kairói, bukaresti, belgrádi, görög és levantei nagy leánykereskedők és innen szervezték kapcsolatukat galíciaiakkal, orosz-lengyelországiakkal. A szállítás is Pestről indult, többnyire az áldozatokat hajón a Balkánra, legtöbbjüket pedig Galacon keresztül, tengeri hajókon, Konstantinápolyba, Kairóba és Indiába. Egész Európában ismerték Luft Rézit,¹⁴ a Blaue Haube Gasséban, Madame Prágert a Hajnal-utcában és a Török Nőt a Vilmos császár út és Arany János-utca sarkán lévő hírhedt mulatóhelyét, ahol spicliszolgálatot, és természetesen a legnyíltabb, legszemérmertlenebb üzelmek zajlottak. A kiszemelt kávéházak leánykereskedelmi tőzsdeként szolgáltak, ahol a hazai és nemzetközi „kötések” a női „árura” vonatkoztak.

3. ábra Thaisz Elek, (1820-1892) Pest, majd Budapest első rendőrkapitánya

Ebbe a világba csöppent bele Thaisz Elek is, akinek hű és egyéni kötődése volt Luft Rézihez, annak élete végéig, ő vezette be Thaisz Eleket a szerelem rejtelseibe, majd később erős szövetségesei lettek.

¹³ Magyar László Afrika-kutató (1818-1864) David Livingstone skót misszionárius orvossal egyidőben kutatta Afrikát. Hunfalvy János: Magyar László délafrikai levelei és naplókivonatai (Pest, Eggenberger, 1857)

¹⁴ 8 Órai Ujság, 1934. január (20. évfolyam, 13. szám) 1934-01-18

<http://www.kaleidoscopehistory.hu>

dr. Forrai Judit D.Sc.

4. ábra Lúfi Rézi- Grünfeld Teréz portréja

Ebben a miliőben remek összeköttetésekre tett szert, hiszen az arisztokrácia és a módosabb, később nagy befolyású emberek engedhették meg maguknak az efféle szórakozást, ugyanis ár-kategóriáknak megfelelően mindenki megtalálta azt, amit keresett. 1862-ben Thaisz Eleket megválasztották Pest-Buda rendőrkapitányává. A rendőrség épülete a kijárók eldorádója volt, ahol pénzért mindent el lehetett intézni Thaisz Eleknél, a jószívű, gyengekezű főkapitánynál, mert a korrupt tisztviselőket nem tudta és talán nem is akarta megfékezni. Az egész rendőrséget áthatotta a korrupció. Thaisz közben, hogy erőt mutasson felsőbb nyomásra bezáratta Linzer Toni mulatóját, ezért Linzer a feleségét kirakta a házából és elküldte Thaiszhoz, intézkedjen a mulató ügyében, vagy haza se menjen. Nem ment vissza hites férjéhez, hanem feltűnően rövid időn belül nemcsak elvált tőle, de hozzáment Thaisz Elekhez. Ezzel Thaisz szinte benősült az alvilágba. Linzer pedig, ki tudja miért a Lipót mezei elmeagyógyintézetbe került, és hogy-hogy nem rövid időn belül „kimúlt,” ahogy a korabeli haláleseteket nevezték.

Így Thaisz és az ifjú Thaiszné Reich Fanny házaspár irányítása alá került az újonnan szervezett Erkölcserendészet. Thaisz a bálványozásig szerette a feleségét, semmilyen kívánságát sem utasította el, márpedig ezekből elég sok adódott. Az asszony az egyébként energikus és ügyes férjére teljes befolyással bírt. Thaiszné szerette a férjét és bizonyos volt annak szerelmében, de nem bízott a szerelem tartósságában. A saját szerencséjében sem bízott: állandó félelemben élt, hogy ezt a szerencsés pozícióját bármikor elveszítheti. Ezért a prostitúciós színteret jól ismerve mindenért pénzt kért, ma úgy hívnánk védelmi pénzt kért, aminek begyűjtéséhez semmilyen eszköztől nem riadt vissza. Adózóivá tette a felhajtónókat, a kerítőket, a bordélytulajdonosokat, de magukat a prostituáltakat is. Havi adót szabott ki rájuk, amelyet bizalmasa, Mayer Brick a volt sógora szedett be. (Ugyanis miután Thaisz rendőrkapitány lett nem lehetett sógora az alvilági Mayer Bricjnek, Fanny hugától el kellett válnia, de a kapcsolatuk megmaradt felhajtónak és beszédőnek). Az aki az adót pontosan fizette, annak szabad keze volt, tehetett, amit akart. De aki nem tudott vagy nem akart fizetni, azt a rendőrség kegyetlenül üldözte és tönkretette. Remek bűnszövetkezet alakult ki önmaguk hivatalos ellenőrzése alatt.

Rengeteg panasz merült fel Thaisz működésével kapcsolatban a főpolgármester Szentkirályi Móric hiába utasította akár ő, akár a tanácsi határozat szerint keményebb fellépésre az elhatalmasodó bűnös, a várost előzőlnő prostitúció és a vele együtt működő korrupciós rendőrség ellen a főkapitány a maga érdekei után ment. A panaszok ellenére, és a jó

<http://www.kaleidoscopehistory.hu>

dr. Forrai Judit D.Sc.

(többnyire éjszakai) kapcsolatok révén Thaisz Eleket 1867- ben a tisztújító választások alkalmából újból megválasztották főkapitánynak. Fegyelmi eljárás indult a főkapitány ellen, de az igazolta Thaiszt, így továbbra is megmaradt főkapitányi pozíciójában. Erre a puritán Szentkirályi lemondott a polgármesteri állásról, így a városházi urak feláldozták a polgármestert a korrupcióiról híres főkapitány és főleg a maguk kedvéért.

De, hogy rend legyen 1867-ben politikai nyomásra megalkották és bevezették az első városi prostitúciós szabályozást, az un. reglementált prostitúciós törvényt, vagyis rendőrei felügyelet mellett engedélyt adtak a működésre.¹⁵ Ezzel kívántak rendet teremteni, szabályok közé szorítani a várost előzőlő teljesen korrump, prostitúciós világ harsány, nemzetközileg is hírhedt, fényes életét élő időszaknak.¹⁶

Végül 1873-ban a rendőrség államosításával az akkori belügyminiszter, Tisza Kálmán erélyes fellépésével erős kézzel nyúlt bele a rendőrségi állapotok rendezésébe. Új embert keresett Thaisz helyére, amikor a szerencse a kezére játszott. 1885-ben az Operaház megnyitásán résztvevő Ferenc József elleni tüntetésért és zavargásért jó indokként nyugdíjazták Thaisz Eleket.

Mindezzel a prostitúciós hátsó mozgató erőket kívántuk láttatni az újonnan induló Budapest közrendjéről és közerkölcsi állapotáról. A főváros 150 évében folyamatosan problémát jelentett a prostitúció jelenléte minden korszakban a történelmi események alatt, mint forradalmak, világháborúk, világegések, reformok, rendszerváltások, amelyek megrázták a főváros életét.

Hivatalos ügykezelés -szabályok, áthágások, büntetések történeti távban

Láttuk a hálózati működést¹⁷, az érdekek összefonódását, a könyörtelen haszon megszerzését. Minderre szabályozással kívánt a hatalom visszajelezni. Városi statutumot készítettek el. Míg az 1867-es első reglementációs szabályrendelet egyértelműen előírja,¹⁸ hogy a kéjelgés színtere kizárólag a bordélyház, addig 1902-ben még csak főkapitány javaslatként fogalmazódott meg, majd az 1909-ben szabályrendeletben¹⁹ rögzítették az utcán működő prostitúció visszaszorítását a következő módon:

*"Utcán vagy más nyilvános helyen illemt sértő ruházatban vagy feltűnő módon sétálni, az utcai férfiakat megszólítani, kacérkodással vagy egyéb szemérmetlen módon hívogatni, utcán dohányozni, utcasarkon, színházak, templomok, iskolák, vasúti pályaházak vagy más középületek, kávéházak, vendéglők és egyéb mulatóhelyek közelében egyedül vagy csoportosan ácsorogni, ott lármás vagy szemérmetlen társalgást folytatni szigorúan tilos."*²⁰

Hogy elkerüljék a szemérmesítő viselkedést, kihívó magatartást és utcai csavargást bizonyos kávéházak engedélyt kaptak arra, hogy a prostituáltak ezekben az éjszakai kávéházakban gyülekezzenek s keressenek klienst:

"A kéjnők utcai csavargásának korlátozására a főkapitány egyes kávéházak, vendéglők és tánctermekek tulajdonosainak engedélyt adhat arra, hogy helységeik a bejegyzett kéjnők

¹⁵ Szabályok a kéjelgés- bordelházak (!) - és kéjhölgyekről. Pest. (ny.n.) 1867.

¹⁶ Forrai Judit (1988): A budapesti prostitúció szabályozásának kezdetei. Tanulmányok Budapest múltjából 27. pp. 93-100.

[Http://epa.oszk.hu/02100/02120/00027/pdf/ORSZ_BPTM_TBM_27_093.pdf](http://epa.oszk.hu/02100/02120/00027/pdf/ORSZ_BPTM_TBM_27_093.pdf)

¹⁷ Forrai, Judit (2020) *A prostitúciós ipar hálózatok régi és új formái*. In: Hálózatok a tudományok, a technika és az orvoslás körében. A Magyar Természettudományi Társulat tudománytörténeti kötetei (4). Magyar Természettudományi Társulat, Budapest, pp. 161-179. ISBN 978-615-80623-8-1, 978-615-80623-9-8 [pdf]

¹⁸ Szabályok a kéjelgés- bordelházak (!) - és kéjhölgyekről. Pest. (ny.n.) 1867.

¹⁹ Szabályrendelet a prostitúcióról.(1008/1907. kgy. sz.) Budapest. 1909. Házinyomda

²⁰ ibid. 22. paragrafus

gyülekezőhelyéül szolgálhassanak. A rendőrség a helységeket állandó felügyelet alatt tartja és közegeivel bármikor átvizsgálhatja.²¹

Az utcai prostitúció eltűnt nagyjából pont úgy, ahogy kilencen évvel később az 1999-es maffia törvénynek is ez volt az egyik legfontosabb mozgatórugója, rend legyen az utcán. Ezek az 1906 - ban kijelölt mulatók nem csináltak titkot abból, hogy forgalmuk a szexuális üzletre épül. Részletes címlistát közöl a Mulató Budapest 1906-os száma "a kéjnök által látogatott kávéházakról."²² Összesen 43 kávéházat említ meg, ebből természetesen a legtöbb a VI. kerületben 13, (*Ámor, Helvéczia, Francais, Andrássy, Gentry, Napoleon, Pali, László, Merán, Nizza, Minta, Hungária, Moulin Rouge*) a VII. kerületben 15 *Mehádia, Milano, Sabaria, Österreicher, Párisi, Wesselényi, Erzsébet, Thalia, Andrássy, Zöld koszorú, Ozmán, Árpád, Nápoly, Brünner Anna, Fischer Adolf* és a VIII. kerületben 6 található (*Polgári, Hazám, Á, Szántó, Kincsem, Weinstein*)²³.

A Tanácsköztársaság idején a kéjnök működési helyeit a magántalálkahelyeket és a garniszállókat²⁴ lakások céljára "elrekvirálták", így a bejegyzett és a titkos kéjnök lakás nélkül maradván a számukra kijelölt kávéházak előtt sorban álltak. Ezeket a kávéházakat, mulatókat a jóízű, gazdag polgárok lakhelyeitől távol jelölték meg, lehetőleg a város külső területein a szegény-negyedben.

²¹ ibid

²² Mulató Budapest, 1906. IV. 6.p.

²³ Forrai J.: Kávéházak és kéjnök. in Budapesti negyed 12-13. Budapest kávéváros. 119.p

²⁴ Szécsényi Mihály: Garniszállók és kéjnötelepek. *Rubicon*, 9 (1998) 6. sz. 48–50. p.

<http://www.kaleidoscopehistory.hu>

dr. Forrai Judit D.Sc.

5. ábra A Tanácsköztársaság (1919) egyik híres plakátja, az egészségvédelem és erkölcs védelmében

Így alakult ki a mai József körút, Népszínház utca, Fiúmei-út és Baross utca közti terület a Józsefvárosban, természetesen a Rákóczi térral együtt, ahol az utcai prostituáltak gyűltek össze.

Az 1926-os országos belügyminiszteri szabályrendelet zónásított módszerrel: meghatározott helyen és időben engedélyezte az utcai prostitúciót:

*"A kéjné csakis a rendőrhatalóság által a helyi hatóság meghallgatása után a helyi viszonyok figyelembevételével időnként kijelölt utcákon és meghatározott időben jelenhetnek meg"*²⁵.

*Tilos volt a kéjnének bárhol a józólést sértő módon viselkedni, trágár kifejezéseket használni, káromkodni, leittasodni, látogatókat ablakból vagy utcán integetéssel, avagy egyébként hívogatni, becsalogatni, illetve feltűnő viselkedéssel a közfigyelmet magára vonni,... az utcán egyedül vagy akár többedmagával ácsorogni.."*²⁶

A kijelölt utcákon a nyári időszakban április 1-től szeptember 30-ig este 9-től reggel 7- óráig, a téli időszakban október 1-től március 31-ig este 8-tól reggel 8-ig jelenhet meg a prostituált. Ezek a rendeletek már előkészítésük során is egyértelmű volt sokak számára, hogy betarthatatlan, hiszen: *"Ha minden prostituált mellett állandóan rendőr állna, akkor sem volnának a prostituáltak megakadályozhatók abban, hogy a jelzett módok valamelyikén*

²⁵ 160.100/1926.B.M. szabályrendelet 25. paragrafus

²⁶ ibid 27. paragrafus

életjelt ne adjanak magukról, ha egy látszólagos vendég jelenik meg a látóhatáron" érvelt a rendelet egyik ellenzője"²⁷

A II. világháború után - a szocialista időszak

Az új államrendszerben a második világháború után a "szocialista embertípus" eszmerendszere szerint a szexuális kizsákmányolásnak, vagyis a pénzért árult „szerelemnek” a prostitúciónak nem volt helye. 1949-ben bezáratták a bordélyházakat, 1950-ben az ENSZ New York-i egyezményét 1955-ben Magyarország ratifikálta, vagyis az addigi szabályozási, regisztrációs, stigmatizáló rendszert beszüntették.

Ezzel az addigi hagyományos utcai kéjipar, az újonnan létrehívott átnevelő és átképző programok szerint - legalábbis statisztikailag - megszűnt. Az újonnan megalkotott szocialista törvények szerint a lányok szövőgyárba, taxisofőrnek, villamosvezetőnek és kalauznak tanultak. Törvény szerint mindenkinek nemcsak joga volt a munkához, hanem aki nem rendelkezett 24 órán túl a személyi igazolványába bejegyzett munkahellyel, közveszélyes munkakerülésért (KMK) a rendőrség előállította, s megfelelő szankcióval sújtotta. Így aztán a lányok papíron nem, csak titokban dolgozhattak eredeti „foglalkozási” körükben. A rendőrség tiltotta, büntette, de az "ipar" működött tovább is, de nehezebb körülmények között. Az Erkölcstudomány a publikum számára, de valójában szűnt meg, hanem titkossá vált. A prostituáltakat ismerte a rendőrség, különösen a szállodai konzumnőket, akiket hagytak, sőt felhasználtak besúgásra. Éneklő lányoknak nevezték őket, akiknek bizonyos időközönként a rendőrségre be kellett menniük és ott „elénekelték” a legújabb híreket. Semmiben nem változott Protzman spion hálózatától, csak kicsit talán diszkrétebb volt, természetesen a kor technikai előnyeivel, „poloskákka” magnószalagra véve, ha szükséges volt, a „nagyhal” így maradt fenn a rendőrség hálóján.

A 70-es 80-as évek egyre lazább, átalakuló társadalma szabadabb lehetőséget biztosított az utcai prostitúciónak. A 80-as évek végén egyértelművé vált politikai, gazdasági változás megindította az állam által deklarált, olykor támogatott munkanélküliséget, a szabad-piaci versenyt, a magánosítást, a beáramló nyugati, sokszor vadnyugati kapitalizálódással járó összes "salak-anyagot" mint pl. a pornó-dömpinget, a nemzetközi szabad emberkereskedelmet, a drog- és fegyverkereskedelmet, a hazai és importált maffiák területfoglalását.

A rendszerváltás előtti időszakban nemcsak a gazdasági és politikai kötöttségek lazultak, hanem lassan ellepte az utakat a felkínálkozó lányok hada. Már nem büntették ugyan, hivatalosan még nem engedélyezték.

A rendszerváltás előtt már felbomlott az addigi rend, már pénzéhes, szemfüles vállalkozók érdekcsoportok háttértámogatásával nyúltak a nemzeti vagyont jelentő gazdaság kosarába - ezt volt a privatizáció. A legjobb alkalom volt ebben a zavarosban a maffia beépülése a hivatalos gazdaságba,²⁸ ahol fehérre lehetett mosni a feketepiaci pénzt, s mindez politikai hatalmat is jelentett, még ha áttételesen is, de később már saját arccal jelenik meg egy-egy prostitúcióból-pornóiparból élő tulajdonos aki már átlényegült egyszerű striciből elegáns

²⁷ Forrai Judit: Kandidátusi értekezés 1994. Budapest.

²⁸ Kovács István: „Olajozás” szervezett bűnözés és prostitúció a 90-es években Magyarországon. Nemzetbiztonsági Szemle. MMXV III.évf. 1.sz.114-145

<http://www.kaleidoscopehistory.hu>

dr. Forrai Judit D.Sc.

nevén a „befektetőként” vagy vezérigazgatóként, aki kicsit szerényebb az gazdasági tanácsadó titullussal érte be.

6. ábra a VIII. ker. Rákóczi tér 1990-es évek

Szexpiac Budapesten a 90-es években

Magyarország szerves részévé vált az európai maffia terület-felosztásában. A "keresztapák" lengyelországi konszenzus konferencián (1992) megállapodtak, hogy Olaszország és a déli-keleti volt szocialista államok a drogkereskedelemlre, Ukrajna- Oroszország a fegyverkereskedelemlre, a közép-keleti országok a prostitúció ellátására szakosodtak.²⁹ E három iparág együtt, egymást erősítve és kiegészítve vált döntő tényezőként a feketepiaci kereskedelemlben.

A klasszikus formája és szerkezete a prostitúciónak eltűnt, ma már nem a hagyományos, magányos vállalkozó futtatók-stricik - mai nevükön elegánsan prostitútorok - dolgoztatnak 3-4 lányt, hanem egy piramis-formájú szervezeti hálózatban épül fel a maffiaszerkezetnek megfelelően. Az átmenet elég gyorsan végbement.

Budapest elhelyezkedésénél fogva a drog- és fegyver kereskedelemlben nemcsak tranzit-, de célországá is vált. A környező keleti (a volt szocialista) országokból megindult az újkori népvándorlás. Mágnesként vonzza a magyarországi prostitúciós lehetőség, a megélhetés reménye az ukrán, orosz, román, lengyel fiatal nőket és férfiakat a rendszerváltás előtti és közvetlen utáni időszak. Ezekből a küldő országokból ki-ki szerencséje és lehetősége szerint vagy itt maradt, vagy tovább vándorolt az áhított mesés nyugat felé. A magyarországi lányok útiránya is nyugat felé vezetett. A mesés keleti piacra, csak a jobbak, elegánsak jutottak el Dubajig. A nyíregyházi és a Tolna-megyei többnyire roma lányok nyugat felé mentek, vagy vitték kisbuszokkal, magánautókkal folyamatosan, mígnem ugyanúgy, ahogy 150-170 évvel ezelőtt a világ bordélyai tele voltak és lettek magyar lányokkal. A kilencvenes évek végére szinte minden nyugati nagyváros mulató negyedében un. magyar utca, vagy nyíregyházi utca

²⁹ Forrai Judit: Forrai, Judit (2020) *A prostitúciós ipar hálózatok régi és új formái*. In: Hálózatok a tudományok, a technika és az orvoslás körében. A Magyar Természettudományi Társulat tudománytörténeti kötetei (4). Magyar Természettudományi Társulat, Budapest, pp. 161-179. ISBN 978-615-80623-8-1, 978-615-80623-9-8
<http://www.kaleidoscopehistory.hu>

működött, illetve a mai napig működik (Amszterdam, Zürich, Hamburg, stb.) A Magyarországra érkezők nők, főleg a környező országokból³⁰ nagy része illegálisan lépte át a határt az Eu.-hoz való csatlakozásig (2004). A csatlakozás komoly változást hozott a prostitúció-emberkereskedelemben a jogharmonizáció miatt, ezáltal az ügykezelés is megváltozott.³¹

*"Krisztina vagyok, 19 éves. Szüleim elváltak, édesanyámmal együtt jöttünk Ukrajnából ide Pestre. Anyám munkát kapott egy gyárba és ott reggeltől késő estig dolgozott. A nagymamám otthon volt velem. Egészségügyi iskolába jártam két évet, de szerelmes lettem a barátomba, akivel együtt albérletbe költöztünk. Kellott a pénz, ő rábeszélte, hogy ameddig nem kap állást menjek le az utcára. Ennek két éve."*³²

Egyre fiatalabb korosztályt célozzák meg az emberkereskedők. A gazdasági helyzet változott, már nincs gondoskodó állam, kötelező munkahellyel, sokan kiesnek, illetve be sem kerülnek az un. dolgozói, a hivatalos munkaerőpiacra. Vidéki munkahelyek, TSZ-ek megszűnnek, nincs kereset, egyre nyílik a gazdasági olló, a szegények, leszakadók tömegesen jelennek meg Budapest életében is. Vidékről a városokba, főleg Budapestre özönlenek munkát keresni. Fiatal lányok több indokból bekerülnek a nagy prostitúciós- maffia polip hálójába.

Az élelem, a családról való gondoskodás, nagyon rossz szociális helyzet, a munkanélküliség, iskolázatlanság, kíváncsiság, vagy a sok pénz, szép ruhák, gondtalan élet, jó autó, lakás, néha a társ, a partner, a szerelem utáni vágy, hiszékenység, kirekesztettség, meg nem értés, lázadás, könnyűnek látszó pénzszerzés, kalandvágy, munkalehetőség stb. elérése motiválja cselekedeteiket azoknak a fiataloknak, akik a prostitúció szövevényes hálóján olyan könnyen fennakadnak. Mindezen hiányok pótlására épül a prostitúciót működtető "hálózat" megfelelő kerítőkkal, csábítókkal a legváltozatosabb eszköztárral. Kezdetben szép szóval - mint régen a kerítőnök-, ma már egyszerűen droggal, függővé téve őket, kényszerrel, fizikai fenyegetéssel, zsarolással érik el ezt a fajta "munkába állást".

*"Mari vagyok, 16 éves. Hétféteken diszkóba járunk a barátnőm, meg én. Egyszer felkért egy jólöltözött fickó. Azt mondta, tetszik neki, ahogy táncolok. Utána odaült az asztalunkhoz és beszélgetni kezdtünk. Elmesélte, hogy filmrendező és hogy éppen fiatal, jól táncoló amatőr lányokat keres az új filmjéhez. meghívott bennünket másnapra a stúdióba próbafelvételre. Másnap el is mentem a megbeszélte helyre. A stúdió egy raktárhelységben volt, ahol a rendező két másik férfival együtt már várt engem. Több velem egykorú lány is volt ott. Először le kellett vetköznünk alsóneműre, utána különféle zenékre kellett táncolnunk. A rendező kiválasztott néhány jobban táncoló lányt, köztük engem is. Elmondta, hogy a filmet külföldön fogjuk forgatni, s hogy a két hét alatt 2000 dollárt lehet majd keresni vele. Megbeszéltük, hogy már másnap indulunk. Megkértek, hogy feltétlenül hozzuk magunkkal az útleveleinket, de otthon ne szóljunk a dolgról, hogy aztán jobban örüljenek a szüleink a pénznek, sikernek..."*³³

Ahogy a cunamit az élő világ megérzi, úgy egy ilyen nagy politikai változás egyik előjele volt a budapesti utcákat előzőnlő utcai prostituáltak jelenléte a 90-es években. A prostituáltak különböző típusú un. „fizetési” osztályban lévő klienset különböző minőségi kategóriában

³⁰ Fehér Lenke-Forrai Judit: Prostitúció, - prostitúcióra kényszerítés – emberkereskedelem. [Nőképviselési Titkárság, 1999](#)

³¹ Fehér Lenke: A prostitúció szabályozásának európai modelljei. Állam-és Jogtudomány, 2007. XLVII. évf. p. 31-51., Fehér Lenke: A magyar szabályozási modell. p. 107.-130. In: Nemzetközi emberkereskedelem. MTA JtI Közlemények. 2008. No.22. VI. fejezet.

³² Kiút Veled Egyesület utcai munkásainak riport-gyűjteménye (1997)

³³ ibid

dolgozó nők szolgálták ki. Bár tiltva volt a bordély, de lassan minden formája működött a prostitúciónak szinte szabadon. Többféle forma, többféle ár kategóriát jelentett a nyújtott szolgáltatás minőségének megfelelően.

Legelőkelőbbek a call girl-ök voltak, aztán az exkluzív magánbordélyban (pl. Evita-szalón), night-klubokban (Caligula, 69, Blue Angel, Saigon Night Clubban), titkos bordélyok, peep-show, utcai - a városokban, országutakon és legvégén a kamionparkolóknál.

Előntötték a várost az utcai prostituáltak. Az összes prostitúciós szint közül az utcai túlsúlyba került, nagyjából az összlétszámhoz képest 70-75 %-ban az utcán dolgoztak. A régi városközpontok kicsit kijebb kerültek a kezdeti helyekről, ezek 2-5, 8-12 fővel egy-egy területre korlátozódtak, a központi helye a Rákóczi-tér volt és a környező „Nyócker” Budapest legszegényebb, legelhanyagoltabb, legnagyobb népsűrűséggel egy kis területen, a bűnözés és alkoholizmus, drog és erőszak kis helyen a legmagasabb számú esetekkel.

Egyáltalán nem volt lényeges tényező sem a kliensek, sem a lányok részéről az akkor későbbi halállal végződő HIV fertőzés és AIDS betegség. Az ország és a világ nagy erőfeszítéseket tett a fertőzés megelőzéséért, de nagyon nehezen ment át minden szubkultúrába (prostituáltak, kliensek, melegek – ma LMBTQ+ (Leszbikus, Meleg, Biszexuális, Transznemű, Queernek, de akkor még nem volt használatos ez az összefoglaló elnevezés. Ez a világjárvány adta lehetőség révén lehetett felmérni, feltérképezni a különböző szexuális közösségeket kiemelten a prostituáltakat. WHO, Unicef és hatalmas nemzetközi szervezetek az ENSZ-től elkülönített pénzalapból pályázhattak a különböző programokra. Budapesten egy svájci szponzor alapítvány (SHAPE - Swiss Hungarian AIDS Prevention Effort) program keretében az Óv Egylet³⁴ összefogta az akkor együtt dolgozó magyar alapítványokat, egyesületeket és programok indultak a prostituáltak, csellengő (aluljáróban lévő) fiatalok, börtönben ülők, állami gondozottak, droghasználók, melegek védelmében.³⁵

Az együtt dolgozó Magyar AIDS Alapítvány 1996-ban taxisofőrök segítségével térképezték fel Budapest prostitúciós utcai területeit és 215 prostituálttal készítettek interjút. (1. ábra)

A működési területből látható a frekvenciált helyek és a hozzávetőleges létszám-sűrűség egy-egy utcai csomóponton.

³⁴ Országjelentés HIV/AIDS epidemiológiai helyzete Magyarországon és a megelőzésben végzett tevékenységek alakulása. shivamantra + hivpozitiv.hu alapítvány, 2006. <https://sites.google.com/site/shivamantra/jelentes>

³⁵ Mindezen programok evaluálására felkérték a Semmelweis Egyetem Társadalom- és Népegészségtani Intézetének egy kutató csoportját 1996-ban.

<http://www.kaleidoscopehistory.hu>

dr. Forrai Judit D.Sc.

Buda

1. Budaörsi u. Petőfi laktanya előtt 4-6 fő
2. Szentendrei út, Omszki-tó 6-8
3. Kamaraerdő 8-12

Pest

1. Külső Váci út (200-as számon túl) 4-5
2. Városhatár, Építlet-elem gyár 2-3
3. Róbert Káérolly krt. Gidófalvy u. 2-3
4. Fóti u, Rákos u. 4-5
5. Hungária krt, Semsei, Egressy u. 2-3
6. Fogarasi u. 8-10
7. Szentmihályi u. Pólus előtt 4-5
8. Erzsébet királyné (idősebbek) 2-3
9. Üllői u. Somfa u. 16-20
10. Határ u. XX. ker. 4-5
11. Kispest, Határ u. 4-6
12. Csepel I. benzinkút 2-4
13. Kvassai u. 2-3
14. Méta u. Nagykörörsi u. 12-14
15. Soroksári u. Ócsai u. 10-12
16. Rákóczi tér 6-8
17. József krt 6-8

18. Kissalétrom u. 6-8 fő
19. József u. 30-34
20. Tavaszmező u. 30-34
21. Déri Miksa u. 3-5
22. Dankó u. 20-24
23. Baross u. (Kálvária tér) 12-15
24. Koszorú u. 6-9
25. Harminckettesek tere, Horvát tér 22-24
25. Rigó u. 6-8
26. Német u. 7-9
27. Mátyás tér 20-24
28. Illés u. 8-10
29. Vörösmathy tér, Váci utca,
Dunakorzó már más kategóriát jelent,
más árfekvést, kifejezetten a külföldi
turizmusra épül.

Kocsisor

1. Erkel színház háta mögött
2. Salgótarjáni út, Kerepesi, Fiumei u.
3. autóparkolók, fizető, őrzött helyek

7. ábra. Női prostituáltak utcai színhelyei Budapesten, 1997. (Simka-Forrai, AIDS Alapítvány felméréseinek eredményei)

E felmérések alapján³⁶ a női prostituáltak születési helyüket tekintve 60 %-ban az ország keleti feléből, ezen belül Szabolcs-Szatmár és Borsod -Abaúj- Zemplén megyéből, vagyis a krízis területekről származtak, 8% -a Ukrajnából, 12%-a Romániából érkezett, a többi 20% pedig budapesti volt. Az üzlet lebonyolításának helye: bokor, mellékutak, telefonfülke, kocsis vagy bérelt szoba, lakás, vagy saját lakás.

"Az utcán nincs mód a vendégek után mosakodni, csak papírzsebkendőt használunk, wc-re a megjelölt bárba megyünk, ahol a strici a többivel iszik. Olyankor mi is belökünk egyet-kettőt, főleg télen, ha hideg van."

Családi állapotuk szerint 70 %-ban hajadonok, 30%-ban házasok, illetve élettárral élnek. Családi hátterüket tekintve nagycsaládosok a zöme, 5-10 testvérrel. 40 %-uk állami gondozott volt, alkoholista szülővel, vagy félárva és voltak akiket a nagyszülők neveltek. Legmagasabb iskolai végzettség az egészségügyi vagy vegyipari szakközépiskola (5 %), a többi 95%-ban jó esetben befejezte a nyolc általánost.

Utolsó munkahelyet 11 %-uk jelölt meg (konzervgyár, varroda, kórház), de legtöbben soha nem dolgoztak. Legtöbbjüket a barátjuk biztatta, kérte, hogy pillanatnyi rossz anyagi helyzetüket a lány oldja meg. Néhányukat kényszerítették és voltak, akiket a nagyobb testvér vezetett be a szakmába, néhányukat a jó barátnő, akik lelkesen büszkélkedtek el a nagy keresettel. A futtatóval, vagy baráttal rendelkezőknek a kereset 80-90 %-át kell leadni a stricinek, a futtató családját kell eltartani, többnyire haza kell küldeni pénzből a családnak, kiknek egyetlen bevételi forrásukat az így megkeresett pénz jelenti.³⁷

³⁶ Forrai-Simka: Az AIDS-szel kapcsolatos ismeretek és a megelőzés jelentősége a prostituáltak körében. Egészségnevelés. XXXX. évf. 1-2.sz. 1999. 22-29., Forrai J.: Szegénység és bűnözés különös formája a budapesti utcákon: a férfi és női prostitúció. Belügyi Szemle. 2. sz. 1999. 91-102.

³⁷ Simka Éva és Forrai J.: A Magyar AIDS Alapítvány: AIDS megelőzés a Budapesti prostituáltak körében munkájának felmérése. 1997.

Lassan tarthatatlanná vált az utcai állapot. Ugyanakkor beindult a pornóipar, a kezdeti több vállalkozó versenyéből később a piacon egyedül uralkodó Kovi (Kovács István) lett a császár évenkénti 150 filmmel. Monopol helyzetbe került, ontotta a filmeket, jelentkező mindig volt elég. Rangot jelentett a lányok között, kik kerültek be a filmes „alvilágba”. Ezeket a pornófilmeket nagyon plasztikusan erotikus, később felnőtt (tartalmú) filmeknek nevezték. Természetesen, mint producer, Kovinak üzlettársai voltak, nemzetközi pornófilm-díjakat nyert, a kiválasztott sztárokat művésznevekké látták el (Michelle Wild, Monique Covet, Maya Gold, stb.) is teljesen leképezve a látható filmvilágot. Azonban nem mindenki lett díjazott sztár és szinte mindegyik szereplő élete zsákutcába futott.

Angéla a Baross utca egyik földszinti kapualjában lakik férjével. Erdélyből érkeztek, már útban volt a gyerek. Állást nem kaptak, örültek a lakásnak, ami egy pici konyhából és egy még kisebb szobából állt. A belmagasság olyan nagy volt, hogy a férj galériát épített, hiszen ügyes kezű. A nyomor egyre elviselhetetlenebb volt, végül inni kezdett a férj, majd egyszer csak hétvégeken eltűnt. Részegen érkezett haza minden hétvégén, de pénzzel. Pornófilm szereplést vállalt, majd egy idő után szinte alig járt haza. Angéla kiment az utcára, a klienseket a szobába viszi, míg a gyerek a galérián van.

És a fiúk a 90-es években

Fontos tényezővé vált a férfiprostitúció, a 90-es években ez is láthatóvá vált Budapesten. Az európai férfiprostitúció központja lett Budapest. A nyugati klienseknek nem kellett Thaiföldre elutazni, elég volt csak a fényes fővárosunkig.

A budapesti férfi prostitúciót alkotók nemzetiségét tekintve 20 -25 %-a román, 9-14 %-a román magyar, 16 -21 % magyar, 22-27 % magyar cigány, 20-25 % román cigány alkotta. Családi állapotukat tekintve 90%-ban nőtlenek, életkoruk a női prostituáltakhoz képest jóval fiatalabbak voltak.

Iskolai végzettség szerint a nyolc általánost éppen hogy elvégezték, sokan el sem jutottak addig, de akadt közöttük középiskolai, főiskolai végzettségű is.

Több mint a fele el akart otthonról jönni a rossz szociális és családi viszony miatt, kevesebb, mint a fele csak napról napra élt, tehát pénzkereseti lehetőség, mivel szakképesítés nélkül nem akartak, vagy nem találtak munkát. Több, mint az egyharmadának nem volt lakása és így az éjszakát kívánták megoldani egy klienssel, egynegyedének nem volt munkavállalási engedélye ezért kényszerült a prostitúcióra több, mint egynegyede a szex miatt árulta magát, tíz-tíz százalékban kifejezetten homoszexuális, aki meg akarta ismerni önmagát, a szexet és főleg oldani az egyedüllétét.

A férfi prostitúció belső szervezeti felépítése másként működik, mint a lányoknál, itt 90 %-ban magányosan bonyolítják az üzletet, nincsenek futtatók. A közvetítő irodának - amennyiben azt igénybe veszik - a bevett összeg 50 %-a jár.

Gyakorlatilag a magyar és román fiúk alkották a budapesti férfipiacot. A magyar férfi prostituáltak 98 %-a meleg, a román fiúknak csak 80 %-a, a többi 20%-a pedig biszexuális. A fiú prostitúcióban aktív és passzív szerepet játszhatnak a kliens kérése szerint, de a gyakorlatban főleg a passzív szerepért fizetnek az idősebb kliensek.

Lakhelyüket tekintve vannak, akik hónapos lakásban több, mint a fele barátnál, egyharmada a szabad ég alatt, 15-15%-a vagonban, vagy "kollegánál" vagy napos ágybérletben napi 200 Ft-ért laknak. Ezek az ágybérletek az V- VI-VII-VIII-IX. kerületben található, ahol a szállásadó 10-12 matracot tesz le a földre egy szobában és azokat adja ki.

A magyar kliensek általában 50 év feletti férfiak a külföldi korosztály fiatalabb, már 35 év körül is keresik a fiúkat. Sok törzsvendég tér vissza egyaránt a hazai és külföldi kliensek

közül. Az utcai prostitúciót főleg a magyar kliensek a bár szolgáltatást a külföldiek veszik igénybe. Az üzlet lebonyolítására leggyakrabban házhoz mennek. A jó kliens itt is az, aki gyors, jól fizet, nem akar sokat és visszatér. A találkozási helyek többnyire az utcán volt lehetséges, vagy fürdőkben, vagy ügynökségek által kiközvetítve (2. ábra)

A fluktuáció a fiúknál sokkal gyorsabb, gyakran ugródeszkanak tekintik 1-2 napos, vagy 6 hónapos kitérőnek a budapesti meleg helyeken való előfordulást abban a reményben, hogy gyorsan meggazdagodnak és így tovább állhatnak. A meleg világ sokkal zártabb, hiszen a társadalmi megítélésük súlyosabb, mint a női prostitúció.

Budán

az utcán

1. Margit-híd budai hídfőjénél

a fürdők területén

1. Csillaghegyi strand II. Pusztakúti út
2. Király fürdő II. Fő utca (hétfő-szerda-pénteki napokon)
3. Rác fürdő I. Hadnagy utca (kedd- csütörtök-szombat)
4. Gellért uszoda XI. Kelenhegyi út

Pesten:

az utcán

1. A Nyugati Pályaudvar előtt 95 %-ban azok a román fiúk találhatóak, akik napközben a Moszkva téri emberpiacon árulják magukat
2. Dunakorzó, (Vigadó tértől a Március 15. tér közötti terület), ahol magyar és román fiúk egyaránt megtalálhatóak
3. Korzó vége, Március 15.-e tér ez alkotja a kocsisort
4. Népliget (Planetárium mögött) közismert homoszexuális ismerkedőhely

Bárok, klubok

1. Bibor - VIII. Üllői út
2. Angyal - VII. Szövetség utca
3. Mytery - V. Nagysándor József utca
4. Darling- V. Szép utca
5. Café Capella V. Belgrád rakpart
6. No limit club V. Semmelweis u.
7. Amstel River Café V. Párisi u.
8. Club 93. Pizzeria V. Vás u.
9. Lokál VII. Kertész u.
10. Action bár- V. Magyar utca

8. ábra Férfi prostituáltak helyszínei Budapesten, 1997. (Simka-Forrai, AIDS Alapítvány felméréseinek eredményei)

Ezt a tarthatatlan állapotot akarták megoldani az 1999-es un. maffia-törvénnyel, melynek célja az volt, hogy az utcáról eltűnjenek az egyre növekvő, klient kereső prostituáltak. Az európai csatlakozás átírta a prostitúciós ipart, újra ellenőrzés alá vonták a prostituáltakat, de ez csupán egészségügyi ellenőrzés volt a nemibetegségek és főleg az AIDS ellen. Ennek szabályozását módosították, majd 2012-ben végül eltörölték.³⁸

Budapest az ezredfordulón

Végig kísérelhetjük a budapesti helyzetet, amely már nem önálló, hanem a globalizált szexipar folyamatos, az utóbbi időben különösen agresszív terjedésének része, lenyomatot hagyva minden nagy társadalmi változással. Ma már bárki számára elérhető a pornó a maga folyamatosan terjeszkedő piacszerzésével, a vásárlói igények folyamatos és állandó felkeltésével, ébrentartásával, az új és újabb ügyfeleket szexuális sokszínűségére ösztönözve. A globális prostitúció évente legalább 100 milliárd euró forgalmat generál, beleértve Európában is 30 milliárd forintot, alacsonyabb költségekkel: Valójában Nyugat-Európában egy prostituált 100–150 000 eurót kereshet évente az öt kihasználó maffia szervezetnek. (Még

³⁸ 1999. évi LXXV. törvény - A szervezett bűnözés, valamint az azzal összefüggő egyes jelenségek elleni fellépés szabályairól és az ehhez kapcsolódó törvénymódosításokról.
<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99900075.tv>

2012. évi C. törvény – a Büntető törvénykönyvről -, hatályba lépett 2012. július 01-jén • 261/E/2000. AB határozat – a prostituáltak egészségügyi kiskönyvének nyilvántartásba vétel jogcímének megsemmisítéséről

<http://www.kaleidoscopehistory.hu>

mind ezek mellett haza is tudnak küldeni pénzt. Például a fiatal román női prostituáltak hálózatának Lyonban folytatott tárgyalása során kiderült, hogy 2004. áprilisától 2005. augusztusáig közel 650 000 eurót küldtek Romániába vissza a családjuknak eltartására, megsegítésére).³⁹

A szexipar átrendeződik újra Budapesten is. Egyrészt az informatikai robbanás és a nemzetközivé váló globális üzlet a pornóiparban bedarálta Kovács Kovi egyedülálló vállalkozását is. De a magyar rátermettség itt sem maradt el. Az informatikai új piacon elsők között jelent meg az ambiciózus Gattyán György és körülbelül 10 évvel később a Kovi birodalom csúcspontja után megalapította a LiveJasmin elnevezésű szexkamera-szolgáltatást.⁴⁰ 2022-ben már a 100 leggazdagabb magyar rangsorban a 4. helyen szerepel (345 milliárd) magánvagyonnal. Ezt a vagyont a jól megszervezett globális üzletében kb. másfél millió foglalkoztatott „modell dolgozta” össze számára, a szexipar egyre növekvő keresleti-kínálati világpiacán. (később már politikai szerepet is vállalt, elindult a magyar választásokon, mint önálló pártvezető – Megoldás Mozgalom).

A prostitúciót kézben tartó keresztapák megnövekedett vagyoni háttérrel már szinte nem is kell bujkálniuk, a többlábon álló „fehér” vállalkozásaik könnyen elviszik a hátukon a fekete jövedelmet a pénzügyi és könyvelési dzsungelben, az adóparadicsomok adta lehetőségekkel, beleépülve a nagyvállalatokba kézben tartva, összefonódva az aktuálpolitikával.

A következő nagy világjárvány a covid sem rengette meg a szexipart, sőt a fertőzést halállal fenyegető veszélyét felülírta a szexuális igény a kliensek és így a prostituáltak körében is, mind a budapesti, mind a világ szexuális piacán. „Napi tíz-tizenöt vendégem van, sosem ment még ilyen jól.”⁴¹ A nők részéről a nehéz megélhetés fokozottabban jelen van a kockázati tényezők ellenére, de nemzetközi felmérések szerint is⁴² ezzel együtt megnőtt a bántalmazások, a nők ellen elkövetett erőszak száma a covid időszak alatt a prostituáltak között is.

A szexipar változásának általános, fő mozgatórugói a gazdasági, demográfiai, technológiai, s mindezt megalapozza a ideológiai változás is, a kifehértettnék tűnő munkaerő, és a munkavállalás. A *prostituált* addig használatos kifejezést új szemléletű *szexmunkás* elnevezésre próbálja felcserélni bizonyos körökben a megfelelő ideológiai meghatározással.⁴³ Ezzel megnyugszik a közvélemény, hogy a mindennapi munkaerőpiacra kerülve a tevékenység „önkéntes és szabad választás” alapján bérbe adva a testüket és nemiszervüket, a szexuális aktivitásukat, már nem a kihasználást, a függőséget, a „rabszolgamunkát” és rejtett működést jelenti, hanem nyíltan, szabad választás alapján a társadalom által létrehívott munkaerőpiacra kerülve, jogot formál a legális működésre, munkafeltételekre, stb., holott alapjaiban ez nem változtat az évezredek óta tartó fizikai és pszichés kizsákmányoláson. Ez a globális szemléletváltás ugyanúgy jelen van Budapest életében is.

³⁹ Forrai, Judit (2020) *A prostitúciós ipar hálózatok régi és új formái*. In: Hálózatok a tudományok, a technika és az orvoslás körében. A Magyar Természettudományi Társulat tudománytörténeti kötetei (4). Magyar Természettudományi Társulat, Budapest, pp. 161-179. ISBN 978-615-80623-8-1, 978-615-80623-9-8 [pdf]

⁴⁰ Barna Emilia, Katona Noémi: A magyarországi szexkamera-iparág. Digitális technológia, platformkapitalizmus. Replika. 2020 (117–118): 93–125. <http://DOI: 10.32564/117-118.4>

⁴¹ Népszava2021.04.18. https://nepszava.hu/3116625_szexmunka-covid-idejen

⁴² Cora Reico Burgos, Fernando Jesus Plaza Del Pino: ‘Business can't stop.’ Women engaged in prostitution during the COVID-19 pandemic in southern Spain: A qualitative study. [Women's Studies International Forum](https://www.womenstudiesinternationalforum.com/) Volume 86, May–June 2021, 102477

⁴³ Podolenz Léna: A prostitúció szabályozásának lehetséges megoldásai és főbb problémái. Belügyi Szemle.2012.3. 97-122. DOI: 10.38146/BSZ.2015.3.5

A legújabb idők összetett éjszakai életnek csak a jelenségeit tudjuk bemutatni, mivel ezek mai történetek. A hátsó összefüggéseket, mint a kezdetekkor Thaisz ténykedését, csak megfelelő történelmi távlatból, majd az utókor írhatja le, az esetleges titkosított akták lejáratási ideje után megfelelő dokumentumok birtokában hitelesítve.

Összegzés

Láthattuk a fejlődési vonalat Budapest titkos, rejtett életében, amelyik egyáltalán nem a fényes és dicsőséges oldalát mutatja Budapestnek. Városszervezési szempontból a helyszínek a szegény lakosság lakóterületén a hagyományok szerint néhány új csomóponttal egészült ki. Működésében, szabályozásában követte mindig a nemzetközi trendeket, még ha kisebb, nagyobb késéssel (10-40 évvel) követve az európai változásokat.

Technikailag természetesen fejlődött, különösen a PR szempontjából, teljesen átment az online térre, már nem kellene szórólapok, nagy hirdetőablak, mint pl. a 80-as években a repülőtérről nagy plakátokon hirdették pl. az Évita-szalont.

Minden szabályozás ellenére, a prostitúció különböző módon, engedélyezett, tiltott, majd újra engedélyezett formában és a meglévő szabályozások ellenére mindig működött. A szexuális jellegű szórakozóhelyek mindig megmaradtak és a tulajdonos bátorságától, pénzétől és összekötéseitől függően az érdeklődés felkeltésén túl biztosította az „üzlet” lebonyolításához szükséges helyszínt is, vagy nyíltan, vagy áttételes formában. Ahogy növekedett a város olyan mértékben növekedett a prostitúciós ipar és az emberkereskedelem. Budapest megőrizte azt a kétes értékű képességét, hogy az elmúlt 150 évben az európai szexparadicsomok között mindig megtalálja a helyét.

Irodalom

8 Órai Ujság, 1934. január (20. évfolyam, 13. szám) 1934-01-18

BARNA Emilia, Katona Noémi: A magyarországi szexkamera-iparág. Digitális technológia, platformkapitalizmus. Replika. 2020 (117–118): 93–125. <https://doi.org/10.32564/117-118.4>

BEVILAQUA BORSODY Béla -Mazsáry Béla: Pest-Budai kávéházak II. (Kávé és kávésmesterség 1535-1935.) 1935.

BURGOS, Cora Reico, Fernando Jesus Plaza Del Pino: ‘*Business can't stop.*’ Women engaged in prostitution during the COVID-19 pandemic in southern Spain: A qualitative study. [Women's Studies International Forum](https://www.womenstudiesinternationalforum.com/)

DEÁK Ágnes: Államrendőrség Magyarországon, 1849-1867. Akadémiai doktori értekezés. Budapest, 2013.

FARKASLAKY Erzsébet - Ráday Mihály (szerk.): Adalékok a Lipótváros történetéhez 2. Budapest, 1988. 3.;

FEHÉR Lenke - FORRAI Judit: Prostitúció, - prostitúcióra kényszerítés – emberkereskedelem. [Nőképviselési Titkárság, 1999](https://www.nokkepviseleti.org/)

FEHÉR Lenke: A prostitúció szabályozásának európai modelljei. Állam-és Jogtudomány, 2007. XLVII. évf. p. 31-51., Fehér Lenke: A magyar szabályozási modell. p. 107.-130. In: Nemzetközi emberkereskedelem. MTA JtI Közlemények. 2008. No.22. VI. fejezet.

FORRAI Judit: A budapesti prostitúció szabályozásának kezdetei. Tanulmányok Budapest múltjából 27. 1988. pp. 93-100.

FORRAI Judit: Kávéházak és kéjnők. in Budapesti negyed 12-13. Budapest kávéváros. 119.p

FORRAI, Judit: *A prostitúciós ipar hálózatok régi és új formái.* In: Hálózatok a tudományok, a technika és az orvoslás körében. A Magyar Természettudományi Társulat tudománytörténeti

kötetei (4). Magyar Természettudományi Társulat, Budapest, 2020. pp. 161-179. ISBN 978-615-80623-8-1, 978-615-80623-9-8 [pdf]

FORRAI -SIMKA: Az AIDS-szel kapcsolatos ismeretek és a megelőzés jelentősége a prostituáltak körében. Egészségnevelés. XXXX. évf. 1-2.sz. 1999. 22-29., Forrai J.: Szegénység és bűnözés különös formája a budapesti utcákon: a férfi és női prostitúció. Belügyi Szemle. 2. sz. 1999. 91-102.

HUNFALVY János: Magyar László délafrikai levelei és naplókivonatai. Pest, Eggenberger, 1857

KEMÉNY Gyula: Hungara. Budapest. 1903

Kiút Veled Egyesület utcai munkásainak riport-gyűjteménye. 1997

KOVÁCS István: „Olajozás” szervezett bűnözés és prostitúció a 90-es években Magyarországon. Nemzetbiztonsági Szemle. MMXV III.évf. 1.sz. 2015.114-145

MÁRKUS Mária: A Lipótváros utcahálózatának kialakulása és fejlődése. Értekezések. Földrajzi értesítő, 1956

Mulató Budapest, 1906. IV. 6.p.

Népszava 2021.04.18. https://nepszava.hu/3116625_szexmunka-covid-idejen

Országjelentés HIV/AIDS epidemiológiai helyzete Magyarországon és a megelőzésben végzett tevékenységek alakulása. shivamantra + hivpozitiv.hu alapítvány, 2006. <https://sites.google.com/site/shivamantra/jelentes>

PÁLÓCZY László (1783-1861) liberális reformpolitikus Borsod vármegye országgyűlési követe, először halálra ítélték, majd börtönbüntetését töltötte. 1861-ben ismét országgyűlési képviselő lett.

PODOLENZ Léna: A prostitúció szabályozásának lehetséges megoldásai és főbb problémái. Belügyi Szemle. 2012.3. 97-122. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2015.3.5>

SIMKA és FORRAI Judit: Magyar AIDS Alapítvány: AIDS megelőzés a Budapesti prostituáltak körében munkájának felmérése. 1997.

SZÁNTÓ András: Kertvendéglő a körengetegben. Budapest, 2015. (38. évfolyam)7. szám;

SZÉCSÉNYI Mihály: Garniszállók és kéjnötelepek. *Rubicon*, 9 (1998) 6. sz. 48–50. p.

TÁBORI Kornél: A kártyázó Budapest. Hazárd és hamis játékosok. Nagyharang Kiadó, Budapest, 1912.

TÓTH Kálmán: Az én 1861-iki karácsonyom. In: irka-firkák. Aigner. 1877. 21-22.

[Volume 86](https://doi.org/10.17107/KH.2021.102477), May–June 2021, 102477

ZOLNAY Vilmos: Hamiskártyások nyelve, Toronyay Károly: A rablóknak, tolvajoknak és kozákoknak beszédeik. Pest, 1862.62.szám. 17-85

törvények, szabályrendeletek

Szabályok a kéjtelgés- bordelházak (!) - és kéjhölgyekről. Pest. (ny.n.) 1867.

Szabályrendelet a prostitúcióról.(1008/1907. kgy. sz.) Budapest. 1909. Házinyomda

160.100/1926.B.M. szabályrendelet 25. paragrafus

1999. évi LXXV. törvény - A szervezett bűnözés, valamint az azzal összefüggő egyes jelenségek elleni fellépés szabályairól és az ehhez kapcsolódó törvénymódosításokról. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99900075.tv>

2012. évi C. törvény – a Büntető törvénykönyvről -, hatályba lépett 2012. július 01-jén • 261/E/2000. AB határozat – a prostituáltak egészségügyi kiskönyvének nyilvántartásba vétel jogcímének megsemmisítéséről